

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VI. Quæstio feudi non competit Ecclesiæ, es Innocentio. Quit tamen cognitionem peccati ad se pertinere aut. Hæc sententia fora confundit, & in Gallia recepta non fuit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

trimonio, *super quo plenam in temporalibus gerit potestatem*, ut ejus verbis utar, *sed etiam in aliis regionibus, certis causis inspectis, temporalem jurisdictionem casualiter exercere*. Vnam autem è causis illis explicat; scilicet, ut si quid difficile & ambiguum emerferit in negotiis ecclesiasticis, aut civilibus, vel criminalibus, ad sedis apostolicæ judicium sit recurrendum. Quod probat adducto Deuteronomij loco, quo decernitur res ambiguas de sanguine, lepra, & caussa, id est, de quæstione criminali, civili, & de ritibus, solvendas in loco quem Dominus elegerit, à Sacerdotibus Levitici generis, & à Iudice qui fuerit illo tempore; penâ capitis adjunctâ adversus eum qui Sacerdotis imperio & decreto judicis non paruerit. Locum deletum in Lege gratiæ esse Romam, Sacerdotes Levitici generis, Episcopos & Cardinales, Iudicem verò, Romanum Pontificem: *cujus sententiam qui superbiens contempserit observare, mori precipitur, & auferri malum de Israel, id est, per excommunicationis sententiam, velut mortuus, à communione fidelium separari*. Tria adnotanda sunt ad interpretationem hujus loci. Primum est, sententiam Innocentij non esse ut cuilibet è populo liberum sit de rebus ambiguis in negotiis temporalibus Romanum Pontificem consulere, qui deinde jus dicat, & litigatorum controversias dirimat. Hic enim agendi modus supremam Regum in judicij reddendis auctoritatem everteret. quod à sua mente alienum esse testatur ibidem Innocentius: *Non quòd alieno juri præjudicare velimus*, inquit, *vel potestatem nobis indebitam usurpare; cum non ignoramus Christum in Evangelio respondisse, Reddite que sunt Cesaris Cesari, & que sunt Dei Deo. Propter quod postulavit ut hereditatem divideret inter duos; Quis, inquit, constituit me super vos judicem? Sed jus illud sedi apostolicæ vindicavit, si à Principibus ipsis de re ambigua & difficili consuleretur, aut ejus auctoritas imploraretur: quemadmodum acciderat in causa Regis Philippi, qui natalium restitutionem pro liberis ab Innocentio expetiverat. *Rationibus his inducti, Regi gratiam fecimus requisiti, causam tam ex veteri quam ex novo testamento trahentes*. Deinde Deuteronomij loco recitato, in ejus interpretationem excurrit suo proposito congruentem, ut doceat nec alienum esse ab auctoritate Regum, quòd in his rerum articulis Romanum Pontificem adeant, nec à dignitate sedis apostolicæ, si ad hæc secularia tractanda se demittat, cum Paulus scripserit ad Corinthios: *Nescitis quia angelos judicabimus, quanto magis secularia?* qui est locus alter quem adducit Innocentius ad*

sententiæ suæ confirmationem. Alterum quod adnotandum mihi videtur, hoc est; Deuteronomij locum intelligi de magistratibus in ferioribus & collegiis Iudicum, qui ad portas urbis lites populi Judaici disceptabant; eo tamen judiciorum ordine, ut si reus omnium suffragiis premeretur, appellandi locus non esset; sin judicum vota in varias sententias scinderentur, non propter facti probationem, sed propter juris & legum interpretationem, atque adeo constaret rem controversam censeri ambiguum & difficilem, ad magni Synedrij judicium referrebat, ut docet Maimonides. quod quidem Synedrium conflatum erat è Sacerdotibus & laicis, adjuncto Republicæ Iudice, quem deinde Reges exceperunt, ut abundè dicam cap. iv. & v. An verò hinc possit duci argumentum ad consultationem, quæ in rebus temporalibus, cum negotia difficultate laborant, à Principibus, si res ita ferat, ad sedem apostolicam deferri potest, lectoris prudentiæ relinquo. Tertium est, Iuris Canonici Interpretes in hoc Innocentij loco interpretando dupliciter peccasse; tum quòd omnibus litigatoribus liberum reliquerunt res ambiguas à judicio seculari ad ecclesiasticum transferre; quod uno casu, id est, Principibus id agentibus, ab Innocentio scriptum erat, ad omnes personas contra sinceram auctoris sententiam porrigentes; Tum quòd sibi persuaserint, si quid difficile & ambiguum in controversiis & litibus rerum humanarum accideret, id à iudicibus ecclesiasticis, non autem à sola sede apostolica dirimi debere. Quod tamen à magistratibus in Gallia nunquam receptum fuit, ut conquirebatur Durandus Mimatensis Episcopus ante trecentos & triginta annos: *Item impediunt, si quid ambiguum inter iudices seculares oriatur, ne ad ecclesiasticos iudices recurratur, contra illud, Qui filij sint legit. Per Venerabilem. §. Licet.*

VI. Constitutâ sententiâ Decretalis *Per venerabilem*, quæ supremum Regis in Gallias imperium agnoscit, & ab ejus communiōe sedem apostolicam removet; observanda est eadem mens Innocentij in altera ejus epistola ad Regem Philippum, qua docet ad Regem pertinere feudi judicium, non autem ad sedem apostolicam; *seque nolle jurisdictionem aut potestatem Regis minuere, vel perturbare. quod etiam superiore decretali protestatus est. Agebatur de induciis vel pace inter Francorum & Angliæ Reges componenda. quod sui arbitrij esse Pontifex existimabat. Rex enim Angliæ copiis Francorum oppressus, à sede aposto-*

Durand. de modo
Conc. Genet. ca.
lebr. Tit. 70.

Cap. Nevir. de
Judiciis.

lica subsidium ecclesiasticum petivit; probare paratus injustè secum agi à Rege Francorum, quem juxta regulam Evangelij monuerit, & renitentem suis postulationibus ad Ecclesiam detulerit. Vnde concludit Innocentius, se, qui regimini universalis Ecclesiae praesit, interpellatum ab Anglo, divino praecepto urgeri ut juxta *formam ipsius procedat*, id est, ethnicum & publicanum denuntiet Francorum Regem, nisi jus suum apud ipsum Pontificem vel illius Legatum comprobaverit. Etsi enim de feudo, quod Rex Anglia à Rege Francorum obtinebat, judicium ferre nolit, de peccato tamen discernere, illudque in cujusvisque gradus persona censuris ulcisci, ad sedem apostolicam pertinere contendit. Prima fronte Regum jura hac Decretali foveri videntur, sed ut integrum beneficium illi non debeamus, facit exceptio adhibita. Quae profectò ejus generis est, ut admissa semel in judicium, omnia fora confundat, quemadmodum monuit Navarrus in commentariis ad hunc locum. Quare à Gallis nostris nunquam suscepta fuit, non solum in specie de qua tunc agebatur, (ut dicitur libro IV.) sed nec in ceteris causis, teste locupletissimo Durando Mimarensi, his verbis: *Item impediunt* (scilicet judices seculares) *quando Ecclesia vult cogere aliquem ad satisfaciendum de peccato in quo est, licet cognitio pertineat ad Ecclesiam. de judic. Novit. primo responsò.*

VII. Theologorum illa aetate celeberrimorum Ioannis de Parisiis & Guillelmi Ockam, quibus postea accessit Gerson, opinionem sequebantur, qui crimina distinguabant in ecclesiastica & secularia. Illa in admissis directè contra fidem & sacramenta constituebant, haec in iis quae jure gentium aut civili sunt vetita. Criminum ecclesiasticorum coercitionem per censuras Episcopis competere, sed in secularibus, distinguendum esse dicebant. Aut enim de jure agitur, & de peccato *opinionis vel erroris*, ut ipsi loquuntur, id est, si quis sibi persuadeat id quod committitur circa secularia non esse peccatum, verbi gratia, furtum vel homicidium, vel agitur de facto, id est, de peccato quod ipsi vocant *vendicationis*, id est, cum quis de facto res alienas sibi vendicat, vel aliud crimenulare perpetrat. Itaque fatentur penes Ecclesiam ex Christi institutione potestatem esse cognoscendi de peccato *erroris*, & definiendi an hoc vel illud factum crimini deputari debeat, eosque qui huic definitioni refragentur, poenis ecclesiasticis castigandi. Ceterum de peccatis secularibus, quae vocant *vendicationis*, judicium vel censuras ferre, non spectare ad juris-

dictionem ecclesiasticam. *Et ita*, inquit Ioannes Parisiensis, *de peccato in temporalibus non judicat vel cognoscit iudex ecclesiasticus, sed secularis tantum; nisi forte aliunde quam à Christo concessum ei fuerit, vel permissum.* In his ergo criminibus potestas ecclesiastica, monita tantum & consilia adhibere potest, non autem laicos peccantes coercere poenis; Innuere quid sequendum sit, & vitandum, non castigare, vel ut ipsi loquuntur, judicare de peccato *innuitur, non coercitur.* Itaque sententiam Innocentij locum habere, cum domini seculares à scelerum vindicta per summam negligentiam cessant, aut in crimine occulto, in quod iudex secularis animadvertere non potest. Haec Theologorum Parisiensium sententia, jam à trecentis & quadraginta annis in forum invecita, etiam hodie apud tribumalia magistratum viget. Quin & ad crimina mixta porrecta fuit, scilicet ad adulterium, quod legem naturae & matrimonij sacramentum violat, adeo ut in laicos adulterij reos animadvertere Episcopis vetitum fuerit; ni desisterent, poenâ indictâ *captionis temporalitatis*, ut patet ex Curia Parisiensis Arrestis latis anno MCCCXXXVI. & MCCCXXXC. De hac quaestione, in qua plurimi laborarunt, ex professo disseram in exercitatione de iudiciis canonicis in laicos, ubi eorum originem, progressum, & immutationem quae hodie viget, & mutandi causas expendam. Hic tantum dicam in antecessum, olim censuris, cum maxime vigerent, locum non fuisse, nisi in certis quibusdam criminibus manifestis, de quibus dubitari non posset an inter crimina recenserentur debent; ea lege, ut emendatio ecclesiastica nihil de seculari jurisdictione demeret. Itaque Christiani criminum omnium vindictam apud iudices publicos persequantur; de contradicibus, etiam injustis, nullo praetextu lis instituebatur apud Episcopos, in consequentiam juris evangelici, quia color ille conventionis initae, dubiam reddebat peccati accusationem. Quare si quando lites fidelium dirimerent Episcopi, à lege harum disceptationum arbitri dati, non censuris ecclesiasticis ad iudicium exequendum victos adigebant, sed officio & apparitione iudicium, juxta legem Constantini. Parum abest quin solo rationis ductu ad veram solutionem pervenerit auctor anonymus, cui sola defuit cognitio antiquae disciplinae, ne rem ipsam omnino assequeretur. Haec sunt ejus verba: *Miles. Ego ostendam vobis secundum Paulum, ubi vestra cognitio debet incipere. Principes suo jure de justo & injusto cognoscunt, & eis debetur obedientia, sicut praecipitur Deuter. 17. & eorum*

Navarrus in d. capit. Novit. V. Historiam in d. c.

Durandus d. T. 70.

Guill. Ockam l. 6. c. 8. & in fine Dialogi 1. Parte. Ioann. Gerson Lect. 4. in vita spirituu.

Ioan. Paris. de Pecc. teli. Regia & Pa. p. 1. c. 14.

Vide Insuper Praefationem Martini. c. 2. a. Vide Almainum de potest. eccl. & laica q. 1. c. 10. & q. 3. c. 2. qui utramque sententiam probabilem putat.

T. 1. Libert. op.

16. N. 7. 8.

C. Pa. fac. de. in. c.

Collegio d. in. c.

Vide Responsum Martini ad Nicolaum Hollenst.

Auctor dissertationis Clerici & Nobilitatis, anno 1597.